

**Wyrok z dnia 30 lipca 1997 r.
II UKN 201/97**

Parafialna działalność katechetyczna prowadzona przez katechetę w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć jest pracą nauczycielską w rozumieniu art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zm.) w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29, poz. 154 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Maria Mańkowska (sprawozdawca), Sędzia SN: Roman Kuczyński, Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 1997 r. sprawy z wniosku Bogdana K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C. o prawo do emerytury, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 23 grudnia 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 13 sierpnia 1996 r. [...] i przekazał sprawę temu Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Ubezpieczony Bogdan K. odwołał się od decyzji organu rentowego odmawiającej mu prawa do emerytury nauczycielskiej. Organ rentowy uznał, że ubezpieczony wykazał jedynie 6 lat 6 miesięcy i 14 dni pracy nauczycielskiej.

W odwołaniu ubezpieczony podniósł, że niesłusznie nie zaliczono mu pracy nauczycielskiej wykonywanej w Parafii Rzymsko-Katolickiej w K. od 1 lipca 1965 r. do 1 lipca 1974 r. i w Parafii Rzymsko-Katolickiej w P. od 1 lipca 1974 r. do 31 sierpnia 1986 r., w których pełnił obowiązki organisty i katechety, każde - w wymiarze połowy czasu pracy. Wykonywał również pracę nauczycielską w charakterze kapelmistrza w Ochotniczej Straży Pożarnej w P. od 1 września 1978 r. do 30 listopada 1986 r. oraz w Ognisku Muzycznym w P. w latach 1973-1978.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 13 sierpnia 1996 r. oddalił odwołanie uznając, że Parafia w K. nie była tego rodzaju instytucją, która mogła zatrudniać osobę w charakterze nauczyciela a nadto, że praca dydaktyczna ubezpieczonego, gdyby ją zaakceptować, nie osiągnęła połowy etatu. Lekcje muzyki miały charakter prywatny, natomiast w Parafii w P. ubezpieczony był zatrudniony na pełnym etacie w charakterze organisty. Ponadto Sąd Wojewódzki powołał uchwałę Sądu Najwyższego z 16 września 1992 r., II UZP 2/92, w której uznano, że praca katechetyczna prowadzona w katechizacji parafialnej nie jest pracą nauczycielską w rozumieniu art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19 ze zm.).

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem

z dnia 23 grudnia 1996 r. oddalił apelację Bogdana K. i uznał, że ubezpieczony nie spełnia wymogu 20 lat pracy nauczycielskiej, nawet przy doliczeniu 5 letniego okresu pracy w Ognisku Muzycznym w P. w latach 1973-78. Okres zatrudnienia ubezpieczonego w charakterze kapelmistrza w Ochotniczej Straży Pożarnej w P. nie podlega zaliczeniu, ponieważ nie odprowadzono za ten okres składek ubezpieczeniowych. Natomiast praca katechetyczna prowadzona w Parafiach w K. i P. nie może być uznana za okres pracy nauczycielskiej zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego, powołaną przez Sąd Wojewódzki.

W kasacji od powyższego wyroku ubezpieczony zarzucił naruszenie prawa materialnego - art. 88 ustawy Karta Nauczyciela poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że praca katechety nie jest pracą nauczycielską oraz wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Ubezpieczony powołał zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 czerwca 1995 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli, które w § 3 ust. 1 pkt 10 zalicza do pracy pedagogicznej okres prowadzenia zajęć katechetycznych w ramach katechezy parafialnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja zasługuje na uwzględnienie. Obowiązujący stan prawny pozwala bowiem na zaliczenie pracy katechetycznej, także katechezy parafialnej, do okresu pracy nauczycielskiej. Art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154 ze zm.) stanowi, że do nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez kościelne osoby prawne stosuje się prawa i obowiązki ustalone dla nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w państwowych szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych, zatem również art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. parafia, jako jednostka organizacyjna Kościoła Katolickiego jest osobą prawną, natomiast wykładnia pojęcia "placówka oświatowo-wychowawcza" znajduje się w art. 3 ust. 1 pkt 3 i art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Przepisy te, obejmując systemem oświaty placówki oświatowo-wychowawcze, określiły je jako jednostki organizacyjne, umożliwiające kształtowanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień, uzupełnianie wiedzy. Punkt katechetyczny ma za zadanie nauczanie religii i kształtowanie postaw chrześcijańskich, jest więc placówką oświatowo-wychowawczą, natomiast katecheta, jako nauczyciel religii w parafialnym punkcie katechetycznym, jest pracownikiem pedagogicznym takiej placówki oświatowo-wychowawczej.

Z kolei art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela stosowany w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. przewiduje możliwość przejścia na emeryturę pracownika pedagogicznego placówki oświatowo-wychowawczej, jeżeli przepracował w tym charakterze przez okres 20 lat i łącznie ma 30-letni okres zatrudnienia. Oznacza to zatem, że parafialna działalność katechetyczna prowadzona przez katechetę w wymiarze co najmniej połowy czasu pracy jest pracą nauczycielską w rozumieniu art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Z wyżej przytoczonych względów, Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie

podziela stanowiska wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1992 r., II UZP 2/92, że praca katechetyczna prowadzona w katechizacji parafialnej nie jest pracą nauczycielską w rozumieniu art. 88 Karty Nauczyciela. Z uzasadnienia tej uchwały odnotowujemy jednak stwierdzenie, że instrukcja Ministra Edukacji Narodowej dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku 1990/91 zrównała nauczanie religii w szkołach i punktach katechetycznych z pracą nauczycielską. Przytoczone wyżej uregulowania ustawowe, dotyczące pracy katechetycznej w placówkach oświatowo-wychowawczych, jakimi mogą być parafialne punkty katechetyczne, znalazły również odzwierciedlenie w następujących zarządzeniach Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 czerwca 1995 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli i z dnia 24 kwietnia 1996 r. (M.P. Nr 30, poz. 316) w sprawie szczegółowego zakresu uprawnień i obowiązków nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach (placówkach) prowadzonych przez osoby prawne Kościoła Katolickiego. § 3 ust. 1 pkt 10 pierwszego zarządzenia zalicza okresy prowadzenia zajęć katechetycznych w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w ramach katechezy parafialnej przy ustalaniu wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli i ich awansowania. Tak samo w piśmie z dnia 7 lutego 1996 r. Kuratorium Oświaty i Wychowania w C. potwierdziło zaliczalność okresu prowadzenia zajęć katechetycznych w ramach katechezy parafialnej do pracy pedagogicznej na podstawie przytoczonego wyżej przepisu zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 czerwca 1995 r. [...]

Drugie zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 kwietnia 1996 r. wydane zostało na podstawie art. 21 ust. 2 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej i potwierdziło stosowanie - między innymi - art. 88 Karty Nauczyciela do nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w placówkach wymienionych w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 3 września 1991 r. o systemie oświaty prowadzonych przez osoby prawne Kościoła Katolickiego pod warunkiem ich zatrudnienia w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć. Inaczej mówiąc - praca katechety w powyższym wymiarze czasu pracy w punkcie katechetycznym prowadzonym przez parafię, która jest osobą prawną, stanowi pracę nauczycielską w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczycielskiej.

Wyjaśnienie powyższego stanu prawnego sprawy nie pozwala jednak na uwzględnienie wniosku kasacji o wydanie orzeczenia reformatoryjnego wobec braku ustaleń sądowych w zakresie pracy ubezpieczonego w Ognisku Muzycznym w P., obowiązującego wymiaru zajęć w charakterze katechety i w jakim wymiarze ubezpieczony faktycznie wykonywał te obowiązki w Parafiach Rzymsko-Katolickich w K. i w P.

Sądy obu instancji naruszyły art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, który ma zastosowanie do katechetów na podstawie art. 21 ust. 2 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w R.P. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy dokonać oceny żądania ubezpieczonego o przyznanie emerytury nauczycielskiej, które wywodzi ze złożonych do akt sprawy zaświadczeń [...], a także oświadczeń 4 pracowników Ogniska Muzycznego w P. [...].

Z tych wszystkich względów i na podstawie art. 393¹³ KPC Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Notka

Powołana w uzasadnieniu uchwała z dnia 16 września 1992 r., II UZP 2/92, została opubli-

kowana w PiZS 1993 nr 2 s. 79.

